

Notat 001/2012

**Rapport om arbeidsmarkedet
Januar 2012**

Tekna - Teknisk-naturvitenskapelig forening

Innledning

Administrasjonen i Tekna gir hvert halvår en orientering om utviklingen i arbeidsmarkedet. Utgangspunktet er våre egne data som viser lønnsutvikling og arbeidsvilkår for våre medlemmer samt analyser som lages av OECD, Statistisk sentralbyrå og NAV. Formålet er å gi et bedre grunnlag for Teknas lønns- og interessearbeid, og å gi et grunnlag for de råd og anbefalinger som Tekna gir innenfor næringspolitikken.

På verdensbasis har den økonomiske situasjonen forverret seg i løpet av høsten 2011. I november nedjusterte OECD sine anslag for vekst i industrilandene, og euroområdet beskrives både av OECD og Statistisk sentralbyrå (SSB) som å være i en resesjon. Dette skyldes i hovedsak at lederne i Eurosamrådet enda ikke har lyktes i å få på plass en tilstrekkelig kraftfull pakke som gir markedene tillit til at gjelden kan tilbakebetales, og at gjeldskrisen nå ser ut til å spre seg til land som tidligere har hatt en relativt solid offentlig økonomi. For Norge har utfordringen vært at det i mange bransjer og bedrifter mangler arbeidskraft.

Fremtidsutsiktene for internasjonal økonomi har sjelden vært mer usikre. De fleste tyngre fagmiljøer internasjonalt operer med flere scenarier, og ingen peker seg klart ut som mest sannsynlig. Mulige utfall spenner fra en lengre periode med resesjon i hele Europa, USA og Japan som vil smitte over på utviklingslandene gjennom fallende etterspørsel og verdenshandel, og med en arbeidsledighet høyere enn den vi observerer i dag, til en situasjon der veksten tas opp igjen allerede fra 2013.

Utviklingen i Norge var markert forskjellig fra de fleste andre europeiske land i 2011. Dette bildet antar vi fortsetter utover i 1. halvdel av 2012. Mens det i mange andre europeiske land er betydelig arbeidsledighet og problemer knyttet til statsgjeld og håndtering av denne, hadde Norge høsten 2011 et stramt arbeidsmarked, betydelige overskudd i statsbudsjettet og en robust banksektor. Likevel er det usikkerhet om den videre utviklingen også for Norge. Spesielt for eksportrettede virksomheter kan økonomiske problemer i landene rundt oss gi problemer. Mulighetene for å opprettholde og utvide virksomhet vil til en viss grad være avhengig av om eksportbedriftene makter å posisjonere seg i markeder utenfor USA og Europa.

Det er av avgjørende betydning for norsk eksportindustri at kronen holdes på et stabilt og lavt nivå gjennom krisen. Det gjør det vanskelig å holde igjen innenlandsk forbruk gjennom heving av renter, så lenge utviklingen er som den er i landene rundt oss. Løsningen bør være forsiktighet i bruk av midler over statsbudsjettet for å unngå at et høyt aktivitetsnivå i økonomien legger økt press på lønninger og dermed priser.

Også for Teknas medlemmer er situasjonen første halvår 2012 preget av usikkerhet, men ved inngangen til året er arbeidsmarkedet vurdert som svært stramt av blant annet NAV. I følge NAV har mangelen på høyere utdannede teknologer og realister mer enn doblet seg i privat sektor fra desember 2010 til desember 2011. Samtidig er det en betydelig underdekning i offentlig sektor. Dette er ikke fordi norsk økonomi er inne i en høykonjunktur, men fordi dette er normalsituasjonen skapt av tilgang på for få kandidater fra høyere utdanning. Vi forventer derfor at det i 2012 vil være fortsatt høy etterspørsel etter våre medlemsgrupper. I tillegg er det ventet høyere investeringer i oljesektoren, noe som kan komme til å øke etterspørselen videre.

Den økonomiske situasjonen

Internasjonalt

De statsfinansielle problemene som begynte i Hellas, Portugal og Irland, er nå i ferd med å spre seg til andre europeiske land. Renter på statsobligasjoner fra Italia og Spania har steget til nivåer som ikke er bærekraftige på sikt. Lederne i eurosamarbeidet sliter med å finne løsninger som de er enige om og som er omfattende nok til at markedet får tilbake investeringslysten og troen på statsobligasjoner som sikker plassering av penger.

For å redusere de realøkonomiske konsekvensene av finanskrisen ble det i mange land utøvd ekspansiv finanspolitikk i perioden 2009-2010. Sammen med flere staters overforbruk - også i gode tider - har dette bidratt til at finanskrisen har blitt en statsfinansiell krise. For landene som har hatt lengre perioder med store underskudd på statsbudsjettet, har gjelden bygget seg opp, og markedet har mistet tillitt til at landene skal klare å betale tilbake lånene. Usikkerheten slår ut i høye renter som gjør det nærmest umulig for landene å låne penger til å betale tilbake det de allerede skylder. Resultatet er en negativ spiral der vi ser innstramminger i offentlig økonomi i mange av eurolandene og USA, samtidig som det er lav økonomisk vekst og høy arbeidsledighet. Dette vil gi lav veksttakt og høy ledighet over lengre tid.

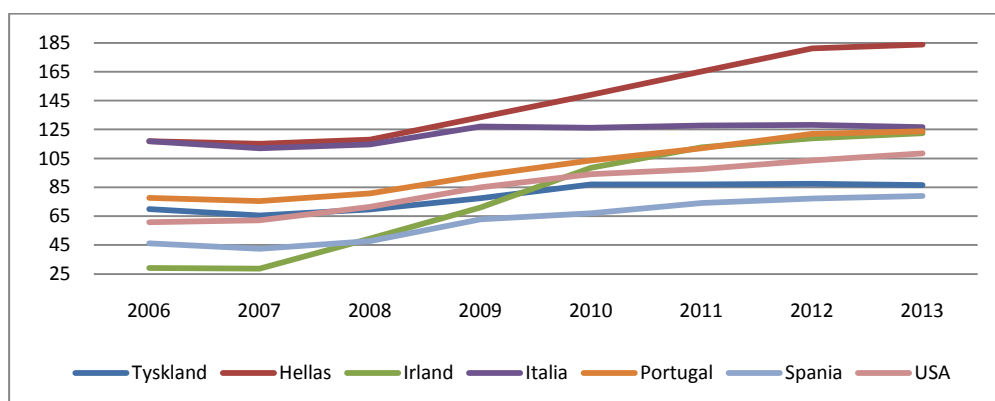
Figur 1. Finanskrisens trilemma består av tre nedsider som alle forsterker hverandre.

Lav økonomisk vekst reduserer muligheten til å betale ned den offentlige gjelden gjennom lavere skatteinntekter til staten. Når staten har høy gjeld, må den stramme inn over statsbudsjettet for å redusere gjelden. Kontraktiv finanspolitikk reduserer økonomisk aktivitet. Høy offentlig gjeld fører også til uro i finansmarkedene, som igjen gjør det vanskelig for bedrifter å skaffe finansiering for prosjekter som ville bidratt til å øke veksten. Lav vekst i USA og flere land i Eurosonen svekker etterspørselen internasjonalt, i tillegg risikerer bank og finansinstitusjoner store tap på gjeldsposter de har i disse landene. Problemene i USA og Europa høsten 2011 synliggjør kostnadene land står overfor i betjeningen av den gjelden som er opparbeidet over tid.

60 prosent av BNP er satt som øvre grense for gjeld for EU-landene. Vurderingen er at en gjeld over et slikt nivå svekker veksten og kan skape problemer for økonomien. Markedene mister tillit til at statene betaler tilbake, og det blir vanskelig å skaffe nye lån siden risikoen prises inn i høyere renter på statslånene.

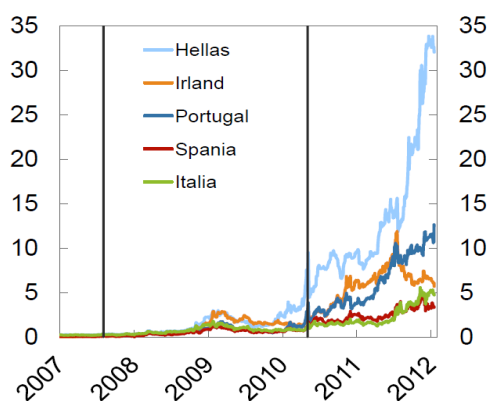
Figur 2. Bruttogjeld som andel av BNP

Kilde: OECD

Figuren over viser enkelte OECD-lands bruttogjeld som andel av BNP. Flere stater har hatt en gjeld på godt over 60 prosent over flere år, allikevel er det først de siste årene markedet virkelig har respondert på de voldsomme gjeldsnivåene. I tillegg til gjeldsnivået prises økonomisk vekst og arbeidsledighet inn i renten på obligasjonene. Derfor kan Tyskland, til tross for høy gjeldsandel, fortsatt oppnå lave renter på sine lån. Spania, som har lavere gjeldsandel, men som har en arbeidsledighet på nærmere 20 prosent - hele 40 prosent blant unge - må betale dyrt for å låne penger. Figuren under viser utvalgte eurolands renter på statslån i forhold til tyske.

Figur 3. Rente på 10-års statsobligasjoner. Rentedifferanse til Tyskland. Prosentenheter. 1. jan. 2007 – 17. jan. 2012

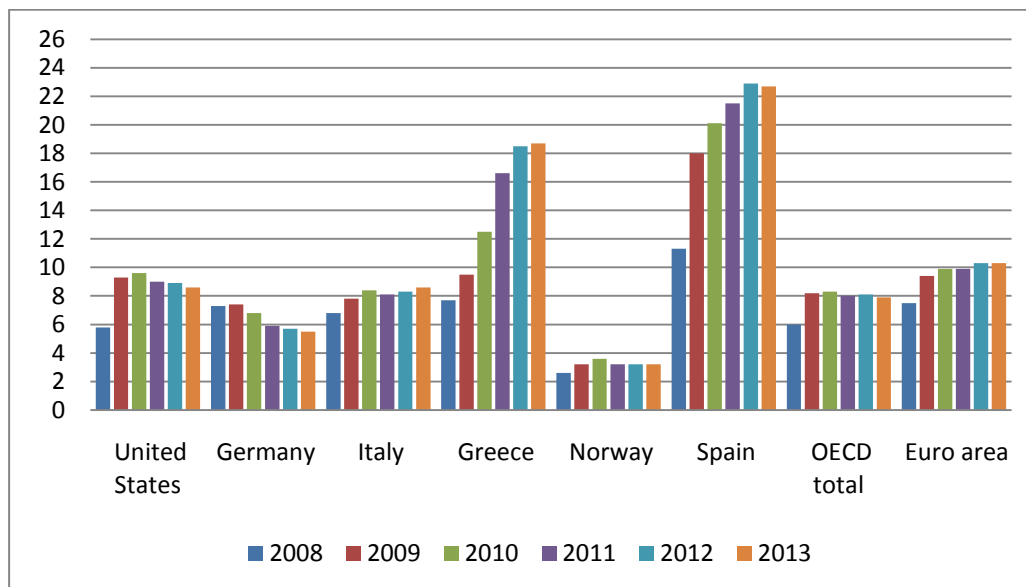
Kilde: Norges Bank

Hellas har en rente på over 30 prosent. I praksis betyr dette at Hellas er ute av lånemarkedet. Irland ser ut til å ha bedre grep om sine lån, mens problemene til Spania, Portugal og Italia er forverret siden oktober 2011.

Statsgjelden fremstilles gjerne som det største problemet for kriselandene, men også høy arbeidsledighet er et avgjørende hinder for økonomisk vekst. Beskjeden økonomisk vekst og manglende muligheter til å øke økonomisk aktivitet gjennom offentlige budsjetter gjør at ledigheten biter seg fast på høye nivåer eller går saktere nedover i OECD-området. Dette kan i seg selv gi et problem, og representere utfordringer for å igangsette ny virksomhet. Figuren under viser OECDs beregninger av arbeidsledighet som prosent av arbeidsstyrken, både i faktiske tall og prognoser, i perioden 2008-2013. Spania og Hellas skiller seg ut

med ledighet på over 15 prosent. Den er forventet å stige de neste par årene. USA, og spesielt Tyskland, har redusert ledigheten siden krisen inntraff, og prognosene er at ledigheten skal videre ned de neste par årene. Ledigheten opprettholdes på et høyt nivå i eurolandene, mens den er noe lavere i OECD totalt.

Figur 4. Arbeidsledighet i utvalgte OECD-land. Prosjektert for 2012-2013.

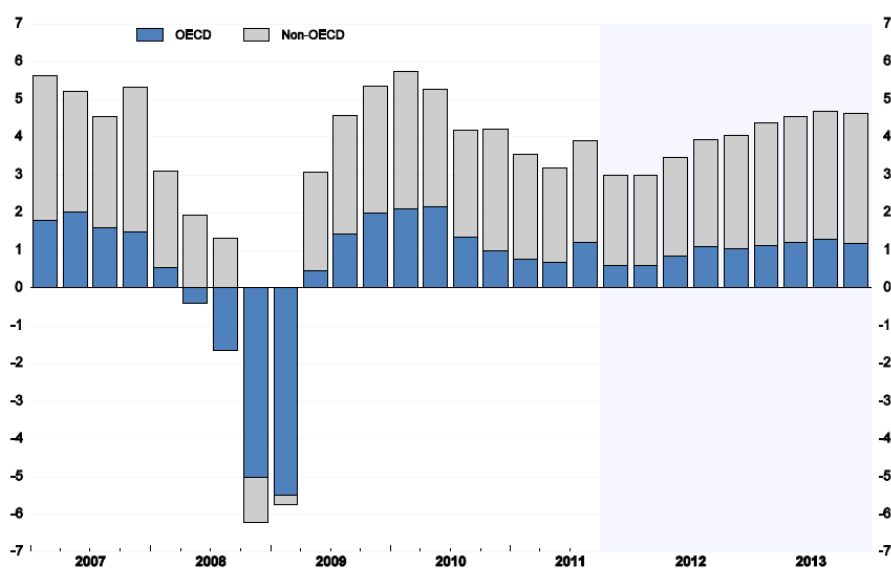
Kilde: OECD

Det tar tid før vekst i økonomien gir uttelling i andel som er ledige. Finanskrisen har gitt betydelig høyere ledighet, og effekten ser ut til å vedvare både for OECD- og eurolandene. Tallene i figuren over ble publisert i november 2011. Krisens omfang har tiltatt siden den gang, særlig for eurolandene. Dette kan resultere i en noe høyere arbeidsledighet enn det som er prosjektert over. På den annen side viser arbeidsmarkedstall fra USA en lavere ledighet enn forventet.

Utviklingen videre er usikker. Krisepakken i USA har hatt begrenset effekt, og situasjonen høsten 2011 synes mer problematisk enn noensinne siden starten på finanskrisen høsten 2008. Allikevel, arbeidsmarkedstall fra årets første uker i USA er bedre enn forventet, mens i Tyskland har veksten stoppet opp. Det viser tall for utviklingen i andre kvartal 2011.

Det er stor usikkerhet knyttet til den videre veksten i verdensøkonomien. Sjelden har det vært vanskeligere å lage prognoser. Det forventes fortsatt vekst i verdensøkonomien totalt sett, men det er først og fremst i de fremvoksende økonomiene. Veksten i euroområdet er prosjektert til henholdsvis 0,2 og 1,4 prosent i 2012 og 2013, mens den for hele OECD er prosjektert til å være på 1,6 og 2,3 i samme periode. I Kina er veksten antatt å være på 8,5 og 9,5 prosent, og i USA på 2 og 2,5 prosent i samme periode. Figuren under viser hvordan veksten fordeles mellom OECD- og ikke-OECD-land.

Figur 5. Bidrag til årlig vekst i verdens BNP fordelt på kvartaler.

Note: Calculated using moving nominal GDP weights, based on national GDP at purchasing power parities.

Source: OECD Economic Outlook 90 database.

Summen av en oppbremsing i Asia og lav vekst i land som USA og Tyskland er uheldig. Hvis tyske banker i tillegg får problemer som følge av kriser i økonomiene i Sør-Europa, kan effektene også i Norge bli betydelige. Fallende etterspørsel og fallende priser på verdensmarkedet kan bidra til nedleggelse og oppsigelser i eksportbedriftene. Redusert etterspørsel smitter fort over på andre næringer. Samtidig vil lave priser på import og lav rente bidra til gode tider for skjermet sektor. Det kan gi en todeling i norsk økonomi, med sterk vekst i skjermet sektor og store problemer i eksportsektoren. Det er sannsynlig at også petroleumssektoren vil klare seg godt, blant annet fordi uroen i Midt Østen, Nord Afrika og Iran fortsetter.

Norsk eksport er sensitiv når det gjelder konjunktursituasjonen i utlandet. I løpet av finanskrisens første periode gikk norsk eksport ned med 10,7 prosent. Hele tilbakeslaget ble tatt igjen i 2010, da eksporten gikk opp med 10,9 prosent.

I løpet av perioden januar til desember 2011 var eksporten 12,5 prosent høyere enn i samme periode året før, men sammenligner man desember 2011 med desember 2010 reduseres økningen i eksport til 6,3 prosent. Eksport fra fastlandindustrien økte med 3,1 prosent i samme periode, men en stor oppgang for mineralolje skjulte en nedgang på de fleste andre eksportprodukter. Metaller unntatt jern og stål gikk ned med ca 20 prosent, kraftmaskiner og utstyr gikk ned med 12,5 prosent og gruppen generelle maskiner gikk ned med 27,5 prosent. Fiskesalget er også kraftig redusert og eksporten av fisk gikk ned 8,1 prosent i forhold til verdien på fiskeeksporten i 2010.

Norge eksporterer i hovedsak til Europa. 83 prosent av all eksport er til Europeiske land, herunder 27 prosent til Storbritannia, 12 prosent til Nederland, 11 prosent til Tyskland og henholdsvis 7 prosent og 6 prosent til Sverige og Frankrike. USA importerer omkring 5 prosent av Norges eksport.

Selv om flere av eurolandene har redusert importen kraftig, Hellas har redusert med 32 prosent, Italia med 6 prosent, Portugal med 3 prosent og Spania med 5 prosent, har det totalt sett vært en økning i eksport til

Europa på 12,6 prosent. Mer bekymringsfullt er det at USA har redusert importen fra Norge med 5 prosent. Fallet gjelder først og fremst de store industrivaregruppene.

Figur 6. Norsk eksport

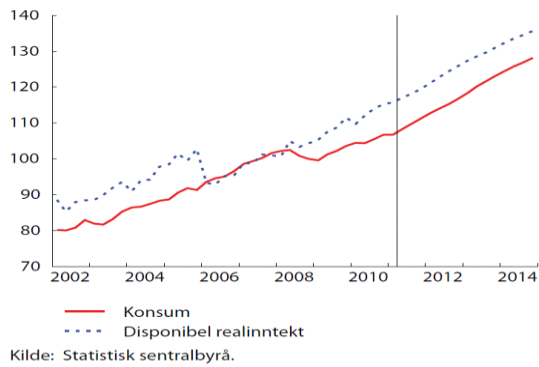
SSBs prognoser for eksport de neste tre årene er en økning på henholdsvis 1,5 prosent i 2012, 3,1 prosent i 2013 og 4,2 prosent i 2014. Det er verdt å merke seg at eksporten viser en tydelig spredning. Som nevnt over, kan stor økning i eksport av enkelte varer skjule nedgang i andre. Vi kan forvente at varer som petroleum og mineralolje øker så pass mye at det overskygger en nedgang i andre eksportvarer.

Nasjonalt

SSB reviderte BNP-tallene for 2009 og 2010 i juni 2011. Resultatet er en viss nedskrivning av BNP-tallene, slik at kriseperioden fremstår som lengre og mer alvorlig enn det som kanskje tidligere var oppfatningen. I november ble tallene fra 1.-2. kvartal 2011 endret. Også denne gangen ble vekstanslagene for BNP nedskrevet. Det var særlig nedgang i offentlig konsum og i eksport i 2. kvartal som bidro til å redusere veksten.

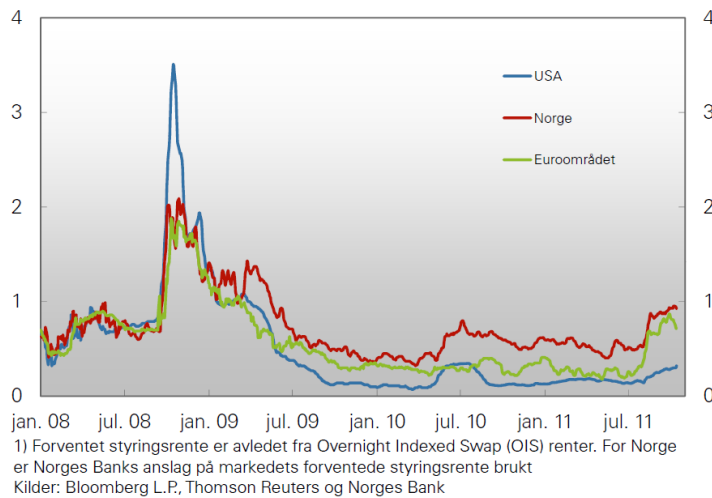
Norge er nå inne i en nøytralkonjunktur i bunnen av en moderat lavkonjunktur. Veksten er verken lav eller høy, og dette vil være situasjonen et par år til før veksten er forventet å ta seg opp igjen omkring 2014. Arbeidsledigheten er forventet å gå litt opp neste år, for så å holde seg stabil de neste tre årene på omkring 3,7 prosent. Det er innenlandsk etterspørsel som driver økonomien fremover, særlig vareproduksjon og kraftforsyning bidrar sterkt. Norge har en stor skjermet og offentlig sektor, men også lavt rentenivå som gir husholdningene en gunstig økonomisk situasjon. Figuren under viser at konsum i Norge nå har passert nivået før kriseperioden 2008-2009, men med stor usikkerhet om det som skjer utenlands kan bildet endres raskt. Økt pessimisme gir redusert forbruk og investeringer, hvilket vil redusere innenlandsk etterspørsel. Forventningsundersøkelser viser allerede økt pessimisme fra norske husholdninger og bedrifter.

Figur 7. Innenlands konsum og realinntekter

For å hindre at renteutviklingen gir en sterk belastning for eksportvirksomheter i Norge, bør aktivitetsnivået i økonomien reguleres med restriktiv offentlig pengebruk eller ved å stramme inn konsum gjennom økte skatter. En høyere rente i Norge enn i utlandet vil øke kronekursen. Figuren under beskriver renteutviklingen i Norge, Tyskland og USA. Rentene følger hverandre relativt tett. I 2011 var aktivitetsnivået i Norge relativt høyere enn i utlandet. For å unngå for sterkt press på krona var derfor Tekna tilhengere av et stramt statsbudsjett for 2012. Samtidig ble det signalisert behov for beredskap hvis den økonomiske situasjonen internasjonalt forverres dramatisk.

Figur 9: Rente- og inflasjonsforskjeller mellom Norge, USA og euroområdet.

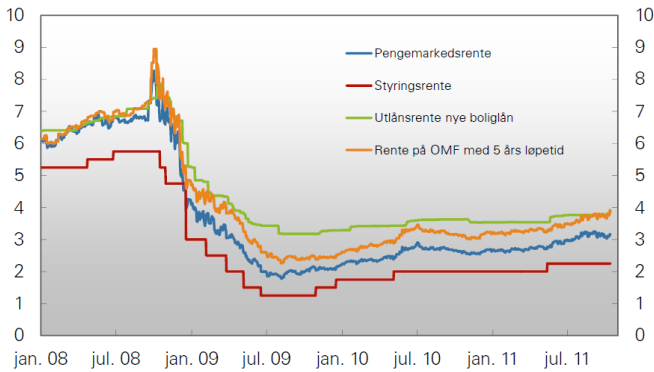

Selv om veksten i norsk økonomi holder seg oppe, er det tegn til at kapasitetsutnyttningen vil være noe lavere enn tidligere antatt. Det private forbruket utvikler seg svakere enn ventet, og inflasjonen er lavere enn forventet. Sentralbankens styringsrente ble justert kraftig ned i desember. Nedjusteringen var på en halv prosent, ned til 1,75 prosent. Begrunnelsen var at det ser ut til at konjunkturedgangen i industrilandene vil vare lengre enn tidligere antatt, arbeidsledigheten i landene rundt oss biter seg fast på høye nivåer, samtidig som gjeldskrisen sprer seg og forhindrer finanspolitisk handlefrihet. Finansmarkedene er usikre og rentene på statsobligasjoner fra flere euroland stiger. Aksjemarkedene har falt, og pengemarkedsrenta gått opp. Usikre tider gjør at det foretas færre investeringer enn ellers samtidig som dyrere finansiering bidrar til ytterligere reduksjon i investeringene. Økning i pengemarkedsrenta bidrar til høyere utlånsrente i norske banker, til tross for lav styringsrente. Norske husholdninger er sårbare for store renteopp ganger på boliglån, og norske banker er tungt involverte internasjonalt og må stadig reforhandle gjelden. Svikter internasjonale utlånsmarkeder, blir det dyrt og vanskelig å skaffe

finansiering også i Norge. Ikke siden oktober 2008, rett etter at krisen var et faktum, har renten blitt kraftigere justert ned. Det er også første gang siden juni 2009 at den har blitt justert ned. Dette er et sterkt signal fra Norges Bank, og først og fremst et ønske om at utlånsrentene skal ned. Det er signalisert at renten vil være lav lenge, dersom ikke veksten i Europa og USA tar seg opp.

Figur 8. Bankenes påslag på styringsrenten. 3 måneders rente. 5 dagers glidende gjennomsnitt.

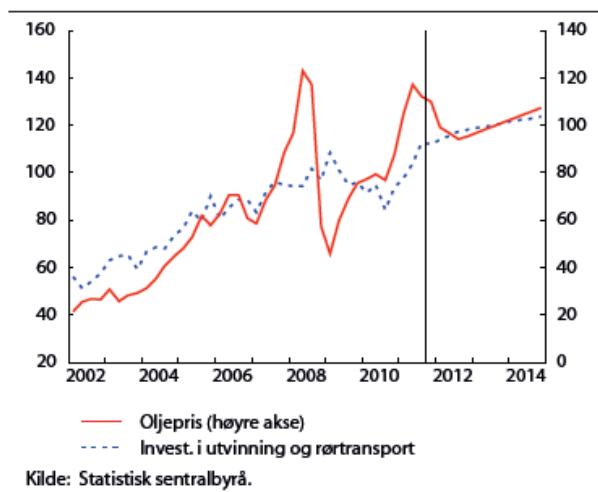
Figur 1.6 Styringsrente, pengemarkedsrente¹⁾, rente på obligasjoner med fortrinnsrett (OMF)²⁾ og vektet utlånsrente fra bankene på nye boliglån³⁾. Prosent. 1. januar 2008 – 13. oktober 2011

1) Tremåneders NIBOR (effektiv)
 2) Sum av 3 mnd NIBOR og indikative kredittpåslag for OMF med 5-års løpetid
 3) Renter på nye boliglån på 1 million kroner innenfor 60 prosent av kjøpesum med flytende rente. Tall for de 20 største bankene, vektet etter markedsandeler
 Kilder: Norsk familieøkonomi AS, DnB Nor Markets, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

En viktig vekstimpuls for norsk næringsliv er investeringer fra petroleumssektoren i en rekke ulike leverandørbedrifter. I årene fram mot finanskrisen var investeringene på et høyt nivå som følge av høy oljepris. Det er imidlertid ikke slik at investeringene øker i det øyeblikket oljeprisen øker. Det er betydelig tidsgap mellom økt oljepris og investeringsbeslutninger. Figuren under viser at forventningene nå er en vedvarende høy oljepris fremover, noe som vil gi grunnlag for betydelige investeringer fra selskapenes side, som vist i figuren under. Fortsatt uro i Midtøsten og handelsblokaden mot Iran kan bidra til enda høyere oljepris, særlig hvis Iran gjør alvor av truslene om å stenge Hormuzstredet, hvor omkring en femtedel av verdens olje passerer.

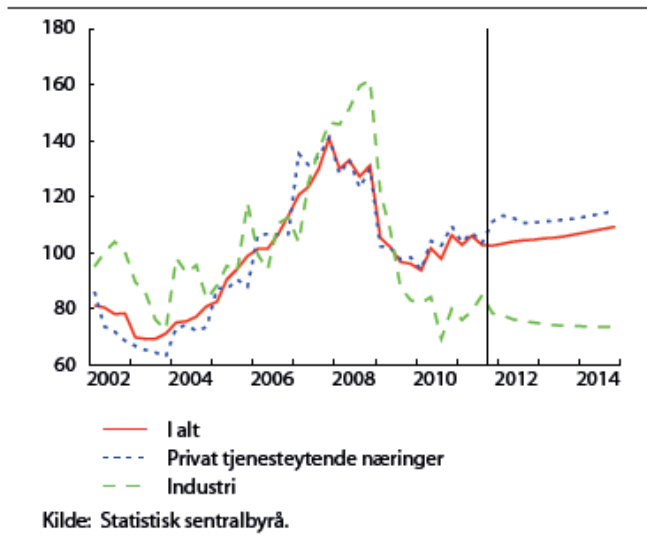
Figur 9: Petroleumsinvesteringer og oljepris i USD. Sesongjusterte volumindekser, 2009=100

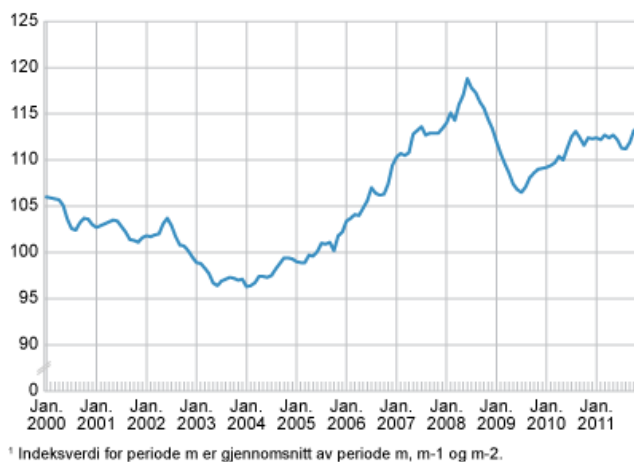
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I fastlandsnæringene har aktiviteten økt, og investeringene er i ferd med å vokse betydelig. Imidlertid er dette særlig knyttet til virksomheter med et innenlandsk marked og petroleumssektoren. Det er antatt en beskjeden vekst i investeringer fra industrien i 2012 – men antagelsene om vekst ble utformet før uroen i internasjonal økonomi i august og november 2011. Til en viss grad kan politiske beslutninger påvirke investeringene i næringslivet. Det er særlig synlig for energisektoren, hvor investeringene er antatt å øke betydelig som følge av forbedringer av el-nettet, investeringer i vindmølleparker og distribusjon av fjernvarme.

Figur 10: Investeringer i fastlandsnæring. Sesongjusterte volumindekser. 2009=100.

Figur 12: Industriproduksjon. Sesongjusterte tall. 2000-2011.

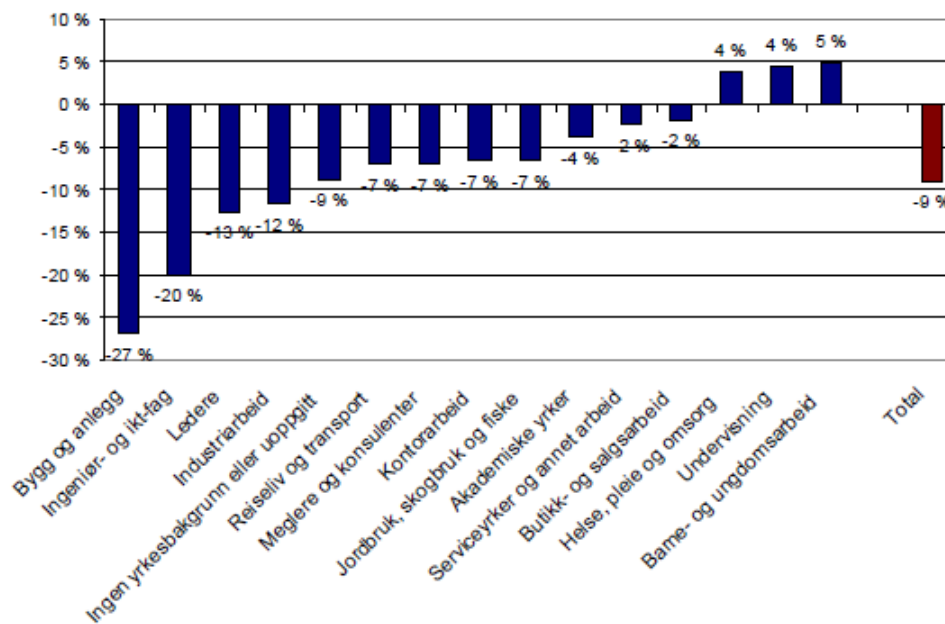
Som figuren over viser, var veksten i industriproduksjonen i siste del av 2010 og første del av 2011 høyere for industrien enn det vi kan komme til å se fremover. Grunnen er at deler av veksten er knyttet til innhenting av tapt terreng etter finanskrisen, hvor det blant annet ble stående betydelig ledig kapasitet som ble tatt i bruk igjen. Når denne er tatt i bruk, gjenstår det å se om bedriftene makter å posisjonere seg godt i verdensmarkedet, om verdensmarkedet ikke rammes for hardt av krisen og om rammevilkår i Norge vil gjøre det mulig å vinne posisjoner i verdensmarkedet.

Arbeidsmarkedet

SSBs anslag for lønnsvekst for 2011 er 4,2 prosent. I 2012 og 2013 er anslagene henholdsvis 3,4 prosent og 3,7 prosent, før det i 2014 er oppe på 4,2 prosent igjen. Norges banks anslag er på hhv 4,5 i 2011-2013 og 4,75 prosent i 2014. Prognosene er fra pengepolitisk utsyn i oktober, og kan muligens bli noe nedjustert i neste utgave.

Den registrerte arbeidsledigheten blant medlemmer av Tekna har vært relativt lav og stabil de siste årene, til tross for finanskrisen. NAVs registrerte ledighet blant ”Tekna-utdannede” er på vei ned, og antallet registrerte ledige stillinger er langt flere enn antall registrerte ledige. Figuren under fra NAV gir en oversikt over utviklingen i antall helt ledige, og viser at ledige i ingeniør- og ikt-fag (som inkluderer sivilingeniører) har gått ned med 20 prosent fra desember 2010 til 2011.

Figur 3. Prosentvis endring i antall arbeidsledige etter yrkesbakgrunn. Desember 2010 – desember 2011.

Kilde: NAV

NAV gjennomfører også en spørreundersøkelse blant norske bedrifter. Undersøkelsen gjennomføres hver vår og høst, og kartlegger hvilke forventninger bedriftene har for sysselsetningsutviklingen det kommende året, og om bedriftene har rekrutteringsproblemer. Det blir blant annet spurt om bedriftene opplever mangel på arbeidskraft. Undersøkelsen avdekker en mangel på i overkant av 16 000 personer med ingeniør- og IKT-kompetanse. Det er dobbelt så mange som for et år siden, og det er like mange som under høykonjunkturen på slutten av 2007. Mangelen på sivilingeniører oppgis å være særlig stor i bygg- og anleggsbransjen og i petroleumsbransjen.

På bakgrunn av svarene om rekrutteringsproblemer blir det estimert en mangel på arbeidskraft for landet som helhet, ulike regioner, enkelt næringer og for ulike yrker. Undersøkelsen høsten 2011 viser at det er en mangel på 4050 sivilingeniører og geologer. På bakgrunn av tallene lager NAV en strammehetsindikator, som viser hvor stor prosentandel mangelen på arbeidskraft utgjør i forhold til antall sysselsatte. For sivilingeniører og geologer er arbeidsmarkedet stramt. Tallene er nokså ulike fra høstundersøkelsen, men i likhet med denne er det få yrker som har et strammere arbeidsmarked enn Tekna-gruppene.

Undersøkelsen er her: <http://www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse/200473.cms>

Registrerte ledige medlemmer av Tekna.

Ved utløpet av desember 2011 var det registrert under 50 ledige medlemmer av Tekna, som er under 0,5 prosent (laveste tall vi bruker pga usikkerhet etc) av Teknas yrkesaktive medlemmer. Dette er omtrent som de foregående årene. For at Tekna skal registrere et medlem som arbeidsledig, må medlemmet ha meldt seg ledig på NAV, vært ledig i 3 måneder og søkt om kontingentfritak i Tekna. Medlemmet får da kontingentfritak i et halvår om gangen. Tekna registrerer også "arbeidsledig" som yrkesstatus på medlemmer som oppgir at de er arbeidsledige uten at dette er dokumentert fra NAV. Denne statusen står inntil medlemmene melder fra om at de har fått seg arbeid. Ved utgangen av desember 2010 var det 290 medlemmer med yrkesstatus Arbeidsledig, noe som tilsvarer 0,7 prosent av Teknas Yrkesaktive medlemmer. Tilsvarende antall ved utløpet av 2010 var 337.

Registrerte arbeidsledige fra NAV.

Tall fra NAV over registrerte arbeidsledige ved utgangen av hver måned viser at arbeidsmarkedet har bedret seg. Det har vært en nedgang i arbeidsledigheten hver måned sammenliknet med i fjor. Ved utgangen av desember 2011 var det registrert 63.655 helt arbeidsledige i Norge, dette tilsvarer en arbeidsledighetsprosent på 2,4. Tilsvarende tall ved utgangen av desember 2010 var 69.935 og 2,7 prosent. Dette tilsvarer en nedgang på 11 prosent.

For yrkesgruppen ingeniør- og ikt-fag er det en enda sterkere nedgang i ledigheten målt ved helt ledige, og arbeidsledighetstallene er fortsatt lavere enn gjennomsnittet for alle yrker. Pr utgangen av desember 2011 var 2.155 registrert som helt arbeidsledige, noe som utgjør en prosent av arbeidstyrken for ingeniør- og ikt-fag. Dette er en nedgang på 29 prosent fra desember 2010. Beholdningen av ledige stillinger innen ingeniør- og ikt-fag var 2.354 ved utgangen av desember 2011, mot 2.159 i 2010.

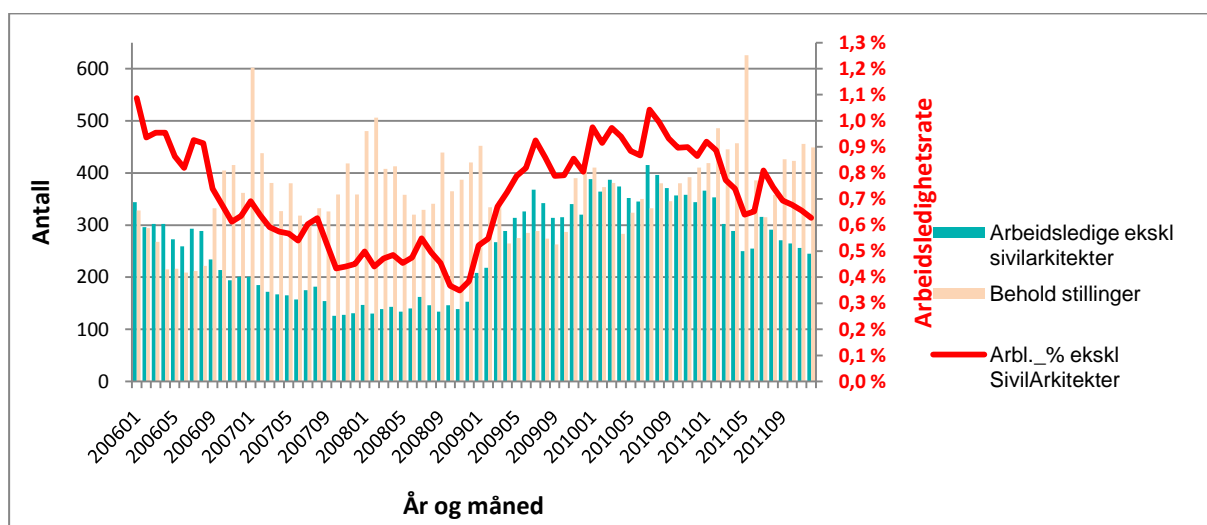
Tabell 1 Tall fra NAV. Arbeidsledige i juni og juli 2010 og 2011

	Utløpet av nov 2010	Utløpet av des 2010	Utløpet av nov 2011	Utløpet av des 2011
Helt arbeidsledige				
Ingeniører- og ikt-fag i alt	2 745	2 693	2 119	2 155
<i>Herav: Sivilingeniører, sivilarkitekter og lignende</i>	538	523	387	372
Hele samfunnet	69 366	69 935	61 595	63 655
Helt ledige i prosent av arbeidstyrken				
Ingeniører- og ikt-fag i alt	1,3 %	1,3 %	0,9 %	1,0 %
<i>Sivilingeniører, sivilarkitekter og lignende</i>	1,0 %	0,9 %	0,7 %	0,7 %
Hele samfunnet	2,7 %	2,7 %	2,4 %	2,4 %
Beholdning av ledige stillinger ved utgangen av måneden				
I alt Ingeniører- og ikt-fag	2 233	2 159	2 679	2 354
<i>Herav: Sivilingeniører, sivilarkitekter og lignende</i>	451	471	539	517
I alt, alle yrkesgrupper	22 785	22 113	25 373	23 070

Tall vi har fått fra NAV viser at ledighetsraten for sivilingeniører ligger lavere enn gruppen Ingeniører- og ikt-fag totalt. Ved utgangen desember 2011 var den registrerte ledigheten for sivilingeniører på 0,4 prosent, mot 0,7 prosent i desember 2010. Samtidig er det flere registrerte ledige jobber/stillinger (416) for sivilingeniører enn registrerte ledige (146).

Figuren under viser utvikling i antall arbeidsledige, antall ledige stillinger og arbeidsledighetsprosent for "Tekna-utdannede". Hittil i år har det vært flere ledige stillinger enn registrerte ledige for denne gruppen. Blant de Tekna-utdannede er det høyest ledighet blant biologer og sivilagronomer.

Figur 1 Arbeidsledighet og beholdning av ledige stillinger, Sivilingeniører og lignende (ekskl. arkitekter)

Tall over arbeidssøkende fra Statistisk sentralbyrå (SSB)

Det er to mål på arbeidsledighet i Norge: NAVs tall for registrerte arbeidsledige og SSBs tall basert på spørreundersøkelsen Arbeidskraftundersøkelsen (AKU). Til forskjell fra NAVs tall inkluderer AKU-tallene også arbeidsledige som ikke registrerer seg ved arbeidsformidlingen, og en del av dem som går på arbeidsmarkedstiltak. Arbeidsledighetstallene fra SSB ligger derfor over de registrerte tallene fra NAV, men utviklingen er den samme.

Tabell 2 Arbeidsmarkedstall fra SSB (AKU) , pr 6/12-2011

	2006	2007	2008	2009	2010*	Prognoser			
						2011	2012	2013	2014
Utførte timeverk i Fastlands-Norge (vekst)	3,3	4,3	3,5	-2,0	08	1,5	0,9	0,8	1,5
Sysselsatte personer (vekst)	3,5	4,1	3,2	-0,4	-01	1,4	1,2	1,2	1,3
Arbeidstilbud (vekst, AKU)	1,9	2,5	3,4	0,0	0,5	1,0	1,4	1,3	1,5
Yrkesandel (nivå, AKU)	72,0	72,8	73,9	72,8	71,9	71,5	71,3	71,2	71,2
Arbeidsledighetsrate (nivå, AKU)	3,4	2,5	2,6	3,2	3,6	3,3	3,6	3,7	3,7

* foreløpige tall

Tallene er fra desember 2011, og prognosen for 2011 er en arbeidsledighetsrate på 3,3 prosent. For 2012 er prognosen en ledighetsrate på 3,6 prosent. I juni 2010 var prognosen for 2011 på 3,7 prosent.